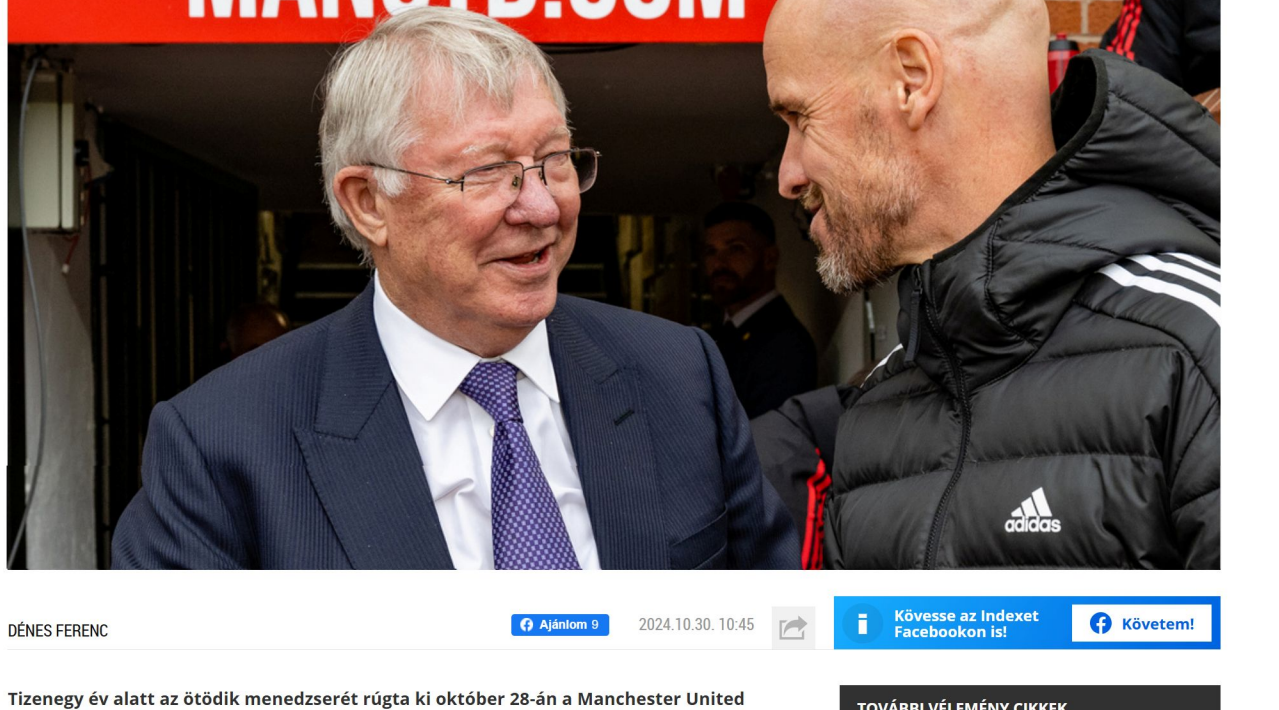

A felejtető tizenegy

DÉNES FERENC [Ajánlom](#) 2024.10.30. 10:45

Kövess az Indexet Facebookon is! [Követem!](#)

Tizenegy év alatt az ötödik menedzserét rúgta ki október 28-án a Manchester United futballvállalat az ideiglenes kinevezetteket is beszámítva, Erik ten Hag immáron a nyolcadik edző ez idő alatt, aki távozik. Hogy a holland szakember futballszakmai szempontból mit rontott el, arról már sok minden megjelent a nyilvánosságban, a szakértők és adatvárázóik majd részletesen is elemzik a hibáit. Bár erős a United márka, a futballszakmai problémák mögött gazdasági versenyképességi és szervezeti gondokat látok kedvenc csapatom háza táján.

Több száz millió ember szemébe szökött könny 2013. május 8-án, amikor Sir Alexander Chapman Ferguson, Sir Alex, a Manchester United legendás menedzsera bejelentette, hogy visszavonul az edzősködéstől. 1986 novemberétől 1500 mérkőzésen vezényelte a vörösöket, 895 győztes mérkőzéssel és 38 kupával a háta mögött távozott. Messzire nem ment – és a történekek szempontjából ennek van jelentősége –, az igazgatótanács tagjaként és klubnagykövetként dolgozott tovább a Unitedért, mint nemrég kiderült, éppenséggel nem ingyen, milliók fizetést tett zsebre mindezért.

A KÖNNYEK EGYSZERRE SZÓLTAK A DICSŐ MÚLTNAK ÉS A SZÁMÍTHATÓ JÖVŐNEK: A UNITED-SZURKOLÓK TUDTÁK, EZT A NEGVED ÉVSZÁZADOS SIKERSZÉRIÁT NEM LEHET MEGISMÉTELNI.

Arra azonban talán semelyikünk sem gondolt, hogy ekkora mélyrepülésbe kezd kedvenc csapatunk: nemhogy hét, de immáron tizenegy éve tartanak a szűk esztendők.

Kérdés persze, hogy a Ferguson utáni korszakban begyűjtött két-két angol Szuper-, Ligakupa és FA-kupa, valamint a 2016–2017-es Európa-liga-győzelem mennyiben szegényes eredménylista. A Tottenham Hotspur szurkolói valószínűleg kiugranának a bőrkükből, ha ez lenne a csapatuk évtizedes dicsősgéltáblájára írva, de az elmúlt évtizedben a Manchester Cityt leszámítva a többi közvetlen nagy angol rivális sem nyert nagyságrendileg több trófeát, mint a United. Szám szerint. Merthogy a Szuper- és Ligakupák értéke azért nem mérhető a bajnoki címekhez vagy a Bajnokok Ligája-győzelemhez. Ez utóbbiak például az Arsenalnak sem jöttek össze, de a játékosok a Liverpoolnak vagy a Citynek is – közönségszórakoztató, építkeznek, tartanak valahonnan valahová. A United-szurkolóknak az elmúlt évtizedben mindez csak egy-két tucat meccsre adatott meg, összességében szegényes a kép.

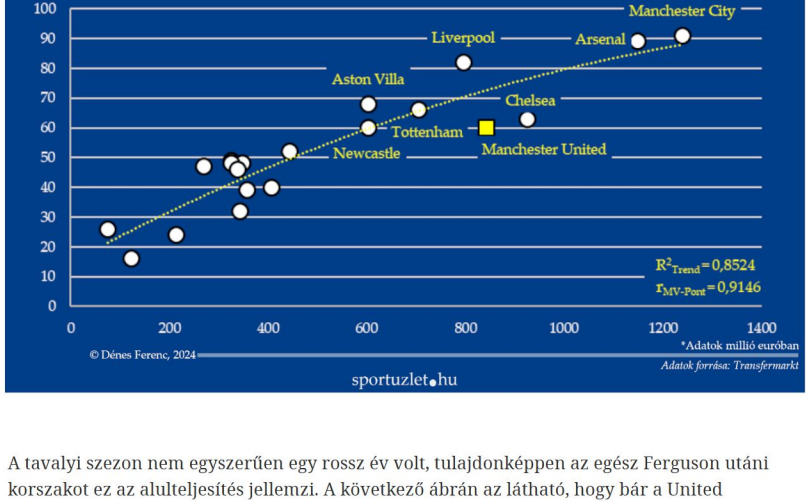
A Manchester United a pályán alulteljesít

Vajon az elmúlt időszakban képes lett volna ennél többre a Manchester United? A válasz egyértelműen igen.

A sportközgazdaságtan „vastörvénye”, hogy a győzelmeket megvásárolják. Na nem úgy, ahogy a magyar észjárás elsőre gondolná. Egyszerűen arról van szó, hogy akinek több pénze van, az több tehetséget (szárt) tud magához kötni, a jobb játékosok jobb csapateljesítményt nyújtanak, ezért 3-5 év távlatában az őket alkalmazó csapatok több győzelmet aratnak (több pontot szereznek), mint a kevésbé tehető csapatok.

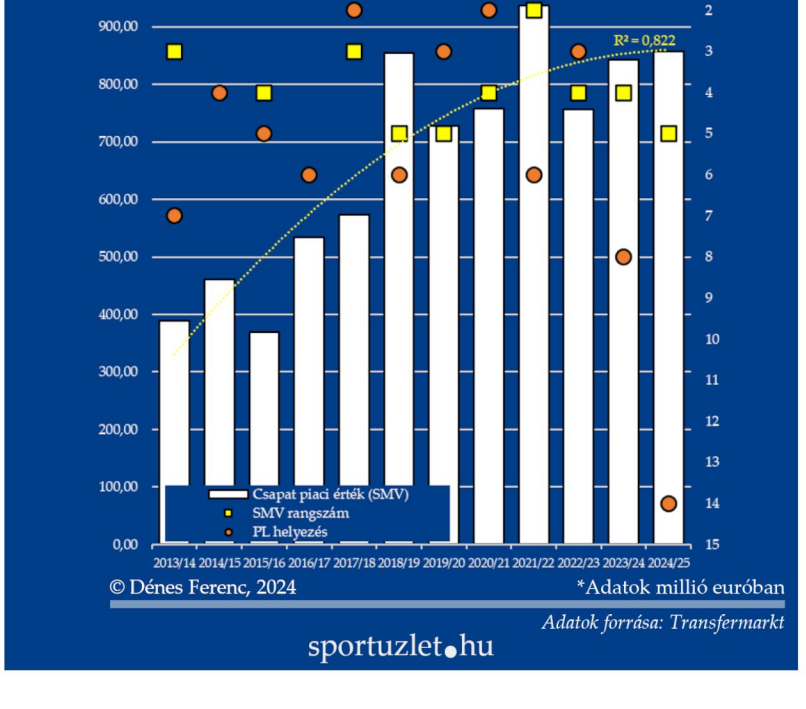
Hogy ki a jó futballista, azt onnan lehet tudni, hogy mennyi a játékosjának értéke. A szabad verseny körülményei között ugyanis a piac elég megbízhatóan árazza azt be – minél jobban működik a szabadpiaci verseny, annál pontosabban. Egy csapat pedig elvileg annál jobb, minél nagyobb a játékoskeretének összesített játékosértéke (Squad Market Value, SMV). A futballiparban több iparági standard is létezik a játéktudás „beárzására”, a legismertebb a Transfermarkt adatbázisa, a továbbiakban én is ezt használom az elemzésben.

Az alábbi ábrán a Premier League-csapatokat a 2023. szeptember 1. állapot szerinti millió euróban számolt összesített játékos értéke (vízszintes tengely) és a 2023–2024-es bajnoki évadban megszerzett pontjaik (függőleges tengely) alapján helyeztem el. A behúzott pontozott trendvonal azt mutatja, hogy adott SMV-vel az egyes csapatoknak hány pontot kellett volna szerezniük. Azok a csapatok, amelyek a trendvonal alatt helyezkednek el, alulteljesítettek, azaz kevesebb pontot szereztek, mint amit a keret erőssége indokolt volna. A Manchester United (és a Chelsea) különösen rosszul teljesített. Egyébként a modell erős, és az SMV és pontok közötti korrelációs együttható értéke (r=0,91) illusztrálja, hogy a sportközgazdaságtan, ha nem is rakétatudomány, valós ismereteket közvetít.

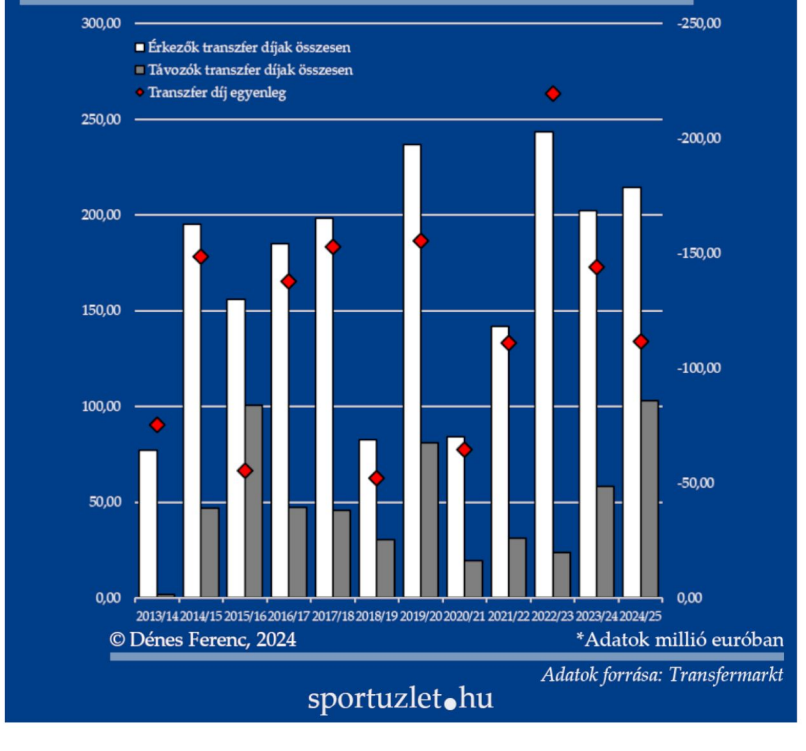
A tavalyi szezon nem egyszerűen egy rossz év volt, tulajdonképpen az egész Ferguson utáni korszakot ez az alulteljesítés jellemzi. A következő ábrán az látható, hogy bár a United játékoskeretének értéke trendszerűen növekedett (elsődleges függőleges tengely millió euróban) a vizsgált szezonokban, a 11 befejezett bajnoki idényből mindössze négyyszer sikerült jobb bajnoki helyezést elérni, mint a csapat relatív SMV-je (mindkét rangszám a másodlagos függőleges tengelyen mért). Ebből kettőt Ole Gunnar Solskjaer hozott össze a két „teljes idejű” menedzseri korszakában. Úgy sikerült dobogóra vezetnie a csapatot, hogy a keret értéke nem volt a legerősebb három között – igazán kár, hogy egyedül neki nem sikerült kupát nyernie az öt kinevezett menedzser közül.

Jó év volt José Mourinho 2017–2018-as idénye is, később a menedzser a bajnokságban akkor elért második helyet az amúgy igencsak eredményes pályafutásának kiugró teljesítményének nevezte. Jól szerepelt Erik ten Hag is az első United-menedzseri évében, nem csoda, hogy a szurkolók csalódásként élték meg a következő idényt. A vizsgált időszak többi hét idényében a bajnoki helyezések alatta maradtak a kerettől elvárható teljesítménynek. Különösen David Moyes 2013–2014-es, a Solskjaerrel megkezdett 2021–2022-es és Ten Hag tavalyi idénye sikerült rosszul. Nem volt jó Mourinho 2016–2017-es idénye sem, de a Ligakupa és az Európa-liga-győzelem megmentette a portugál állását. A rossz bajnoki szereplések végül is minden esetben zakitáshoz vezettek, és ebbe a mintázatba illeszkedik Ten Hag mostani menesztése is: a megnyert FA-kupa ellenére sem nagyon nem nézett ki jól az előző idény sem, de az elmúlt két hónap United inkább hasonlított a Régi idők focijának Csabagyöngyére, semmint egy PL-győztes csapatra.

A United a pályán kívül versenyképes

A United szurkolói körében visszatérő toposz, hogy mindezen nehézségek annak köszönhetőek, hogy a profitorientált – immár „csak” többségi – tulajdonos, a Glazer család, nem szán pénzt a csapat megerősítésére. A számok nem igazolják a vádakot. Láttuk, hogy a csapat SMV-je trendszerűen nőtt az időszak alatt, a United kerete mindig az öt legerősebb közé tartozott, és emt alant látható, minden évben volt pénz bőven a keret megerősítésére.

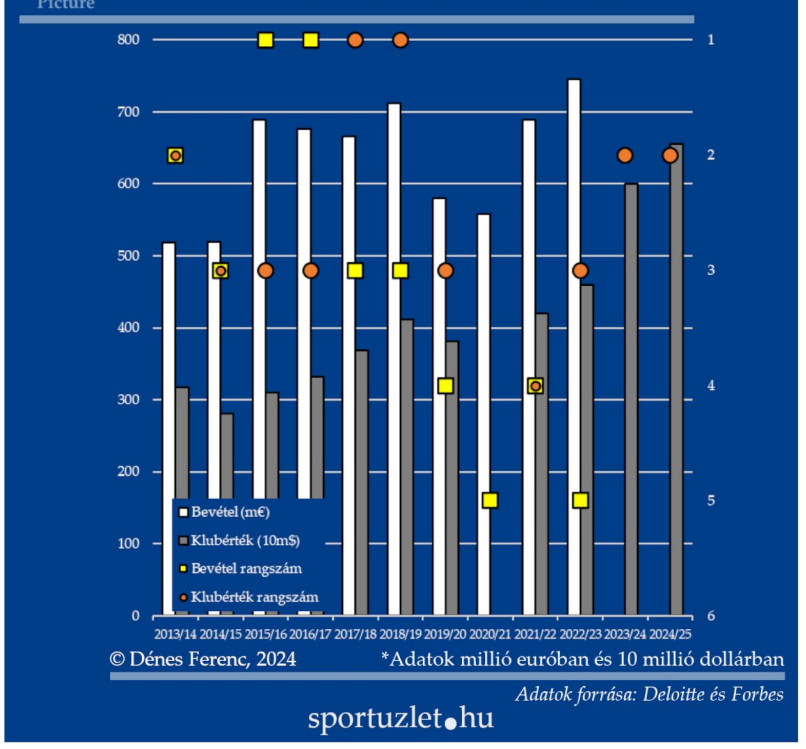

A kereterősítéssel kapcsolatban egyet külön érdemes kiemelni. A 2013–2014 és 2024–2025 közötti időszakban 94 játékos érkezett a Manchester United keretébe, ennek 35 százaléka, 33 futballista a klub saját utánpótlás-nevelési rendszeréből! 1937. október 30. óta, a szerdai Leicester City elleni Ligakupa-mérkőzésekor éppen 87 éve, a meccsnapi keretben mindig minden évben saját nevelésű játékos.

A globális futballüzletről sokat mond, hogy

MIKÖZBEN A UNITED A KÖZELMÚLTJÁHOZ ÉS A SZURKOLÓI ELVÁRÁSOKHOZ KÉPEST A PÁLYÁN ALULTELJESÍT, A „MANCHESTER UNITED” MÁRKA NEM IGAZÁN VESZÍTETT AZ ÉRTÉKÉBŐL.

A Deloitte Football Money League éves kiadványaiból kigyűjtött vállalati bevételi, valamint a Forbes által évente összeállított klubértékek adatok – mindkettő ugyancsak mérhető a futballiparban – azt mutatják, hogy az időszak viszonylagos sportbeli eredménytelensége nem igazán reagett meg a futballvállalat gazdasági alapjait. A United még 2022–2023-ban is (ez a legutolsó adat) a 746 milliós eurós bevételével a világ öt legnagyobb bevételt termelő vállalata között volt, klubértékben csak a Covid után nem volt a legjobban három között, a legutóbbi két értékelésben 6 milliárd dollár feletti értékekkel második legértékesebb a Real Madrid mögött.

Csillagok háborúja – baljós árnyak?

A márka egyelőre nagyon erős, de a márkát érő kihívásokat a Unitednek menedzselnie kell a profitorientált versenyben. Az előzőekben igekeztem megmutatni, hogy a Manchester United gazdasági teljesítménye világszínvonalú, de az is látható, a gazdasági versenyben a relatív helyzete romlik. 2014 és 2016 szeptemberében még a United rendelkezett a Premier League-ben a legerősebb kerettel, idén már csak az ötödikkal. A United termelte a legtöbb bevételt Európa klubfutballjában a 2015–2017 közötti két idényben, 2019–2023 között már „csak” a 4–5. a bevételtermelése, és egyelőre nem látjuk, mennyire hat negatívan az utóbbi évek nemzetközi sikertelensége.

A vállalatnak a pályán minél gyorsabban – azonnal – vissza kell térnie a győztes útra. Abban komoly felelőssége van a menedzsermentnek, hogy más csapatoknál kiválóan teljesítő edzők két év után rendre megbuknak Manchesterben. Vagy a kiválasztási elvek rosszak, vagy nem kapja meg a szakembert a szükséges szervezeti támogatást. Feltűnő, hogy az edzők kirúgása előtti egy-két hónapban rendre mennyire egyenlő a helyzetkihasználás – egyes mérők szerint ebben a bajnoki szezonban a Premier League-ben a United játékosai hagyták ki a legtöbb nagy helyzetet –, milyen sok az egyéni hiba, az eladott labda, az ellenfelek gólhelyezete hozása, felesleges kiállítás, látványos formahanyatlás stb. A csapat az elmúlt években elvesztette a keretét, amiben a játékosoknál (és) a mostani megvan a felelőssége, elég csak összehasonlítani a Ferguson-korszak csapatkapitányait a bostoniakkal. Jelzésértékű, hogy néhány hete megtöltötték a boardtagoknak, hogy a csapattal az öltözőben találkozzanak, de annak is van üzenetértéke, hogy Sir Alex nagyköveti javadalmazását megvonta a menedzsmnt.

Másrészt a pályán kívül is meg kell újulnia a klubnak, mert az önpromóciós-termelési folyamatok menedzselése terén is elhúztak a versenytársak. Nem kell az önpromóciós-termelési túla menni tapasztalatként, a városi rivális kékek,

A MANCHESTER CITY KÉPZÉSI KÖZPONTJA, GLOBÁLIS HÁLÓZATA, MÉRKŐZÉSNAPI KISZOLGÁLÁSA VERSENYKÉPESEBB, MINT A VÖRÖSÖKÉ,

de például a londoni Tottenham Hotspur Stadion élményközpontjára vagy a Liverpool közönségkapcsolati menedzsmntjére is érdemes figyelni.

Tavaly karácsonykor a United zöld-féhr idegenbeli mezét ajándéka, idén kék George Bevet retró meze érkezett születésnapra. Jövőre vörös bajnoki mezt szeretnék. A profit nem zavar, de ha a pályán becsapnak, csak sörnyitót rendelék.

A szerző sportközgazdász, a Manchester United elkötelezett rajongója.

A véleménycikkek nem feltétlenül tükrözik az Index szerkesztőségének álláspontját.

(Borítókép: Sir Alex Ferguson és Erik ten Hag 2022. október 16-án Manchesterben, Angliában. Fotó: Ash Donelon / Manchester United / Getty Images)